

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 24.09.2026
Sayı : 1085

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifim gerekçesi ile birlikte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Cevdet AKAY

Karabük Milletvekili
Plan ve Bütçe Komisyonu Üyesi

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler , Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe
Tarih: 1-10-2026	Esas No: 2/3882

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
2 4 Eylül 2026
Numara:

T B M M GENEL EVRAK
2 4 Eylül 2026
No: 1946218

GENEL GEREKÇE

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu kapsamında aday çırak, çırak, işletmelerde mesleki eğitim gören öğrenciler ile mesleki ve teknik ortaöğretim ve yükseköğretimleri sırasında staja tabi tutulan öğrenciler adına yalnızca kısa vadeli sigorta kollarına ilişkin primler ödenmektedir. Bu nedenle çıraklık ve staj dönemleri, mevcut uygulamada uzun vadeli sigorta kolları bakımından sigortalılık başlangıcı olarak kabul edilmemektedir.

Bu uygulama, çalışma hayatına çıraklık veya staj dönemlerinde başlayan milyonlarca vatandaş açısından ciddi bir sosyal güvenlik mağduriyetine neden olmaktadır. Vatandaşlar genç yaşta işyerlerinde fiilen çalışmaya, mesleki eğitim almaya ve üretime katkı sunmaya başladıkları halde, bu dönemlerde Kuruma yapılan sigorta bildirimleri emeklilik haklarının belirlenmesinde aynı şekilde değerlendirilmemektedir.

Çıraklık ve staj dönemlerinde iş kazası ve meslek hastalığı gibi risklere karşı sigorta kapsamında bulunan vatandaşların, aynı dönemlerinin uzun vadeli sigorta kolları bakımından değerlendirme dışında bırakılması sosyal güvenlik sisteminde önemli bir adaletsizlik oluşturmaktadır. Mevcut mevzuat ve yerleşik yargı uygulaması nedeniyle çıraklık ve staj başlangıçlarının uzun vadeli sigorta başlangıcı olarak kabul edilmemesi ve bu süreler bakımından genel bir hizmet borçlanması imkânının bulunmaması, mağduriyetin temel nedenlerinden biridir.

Bu durum, özellikle emeklilik koşullarının belirlenmesinde sigortalılık başlangıç tarihinin esas alındığı sistemde, çalışma hayatına fiilen başlama tarihi ile sosyal güvenlik bakımından kabul edilen başlangıç tarihi arasında önemli bir farklılık ortaya çıkarmaktadır. Çıraklık veya staj dönemleri bulunan vatandaşların çalışma hayatına daha erken başlamış olmalarına rağmen bu sürelerin emeklilik hesabında dikkate alınmaması, bazı vatandaşların emeklilik hakkına daha geç ulaşmasına veya daha ağır emeklilik koşullarına tabi olmasına neden olabilmektedir.

Çıraklık ve staj dönemleri yalnızca bir eğitim süreci olmayıp, kişilerin çalışma hayatıyla tanıştıkları, işyerlerinde fiilen bulundukları, mesleki beceri kazandıkları ve üretim sürecine dahil oldukları dönemlerdir. Bu dönemlerin sosyal güvenlik kayıtlarında bulunmasına rağmen uzun vadeli sigorta bakımından emeklilik hesabına yansıtılmaması, sosyal güvenlik hakkının çalışma hayatının gerçekliğiyle uyumlu şekilde ele alınmasını gerekli kılmaktadır.

Mevcut durumda çıraklık ve staj sürelerinin uzun vadeli sigorta bakımından değerlendirilebilmesi için genel bir borçlanma imkânının bulunmaması da yaşanan mağduriyetin önemli unsurlarından biridir. Geçmişte çıraklık veya staj yapmış vatandaşların kendi talepleri doğrultusunda bu süreleri borçlanabilmelerine imkân sağlanması ve ödeyecekleri primlerin emeklilik haklarına yansıtılması, yaşanan hak kayıplarının giderilmesi açısından önem taşımaktadır.

Hazırlanan Kanun Teklifiyle; Aday çırak, çırak, işletmelerde mesleki eğitim gören öğrenciler ile mesleki ve teknik ortaöğretim ve yükseköğretimleri sırasında staja tabi tutulan öğrenciler başta olmak üzere düzenlemelerde belirtilen kişilerin çıraklık ve staj sürelerinin borçlanılabilmesine imkân sağlanmaktadır.

Teklif ile borçlanılan sürelerin uzun vadeli sigorta kolları bakımından değerlendirilmesi, prim ödeme gün sayısına ve prime esas kazanç hesabına dahil edilmesi; borçlanılan sürelerin sigortalılık başlangıcından önceki süreler olması halinde sigortalılık başlangıç tarihinin borçlanılan gün sayısı kadar geriye götürülmesi amaçlanmaktadır.

Ayrıca, ilk çıraklık veya staj tescil tarihinin uzun vadeli sigorta kolları bakımından ilk sigortalılık başlangıç tarihi olarak kabul edilmesi suretiyle, vatandaşların çalışma hayatına fiilen başladıkları tarihin sosyal güvenlik sistemi içerisindeki karşılığının sağlanması ve çıraklık ve staj nedeniyle ortaya çıkan emeklilik mağduriyetlerinin giderilmesi hedeflenmektedir.

Bu düzenleme ile çalışma hayatına çıraklık ve staj dönemlerinde başlayan vatandaşların geçmişte fiilen gerçekleştirdikleri çalışmaların sosyal güvenlik bakımından karşılığını bulması, emeklilik haklarının daha adil ve öngörülebilir şekilde belirlenmesi ve mevcut uygulamadan kaynaklanan hak kayıplarının giderilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Madde ile, 5510 sayılı Kanunun 41 inci maddesinin birinci fıkrasına (k) bendi eklenerek; aday çırak, çırak, işletmelerde mesleki eğitim gören öğrenciler ile mesleki ve teknik ortaöğretim ve yükseköğretimleri sırasında staja tabi tutulan öğrenciler ile bentte belirtilen diğer kişilerin çıraklık ve staj sürelerinin borçlanılabilmesine imkân sağlanmaktadır. Düzenlemeyle, söz konusu sürelerin uzun vadeli sigorta kolları bakımından değerlendirilmesine ve borçlanılabilmesine yasal dayanak oluşturulmaktadır.

Ayrıca, 5510 sayılı Kanunun 41 inci maddesinin dördüncü fıkrasının (a) bendinde yapılan değişiklikte, birinci fıkraya eklenen (k) bendinin anılan fıkra kapsamında değerlendirilmesi sağlanmaktadır.

MADDE 2- Madde ile, 5510 sayılı Kanuna eklenen Geçici 113 üncü maddeyle, yürürlük tarihinden önce gerçekleşen çıraklık ve staj sürelerinin, üç ay içerisinde talepte bulunulması ve geriye doğru borçlanılması şartıyla uzun vadeli sigorta kolları bakımından değerlendirilmesine imkân sağlanmaktadır.

Düzenlemeyle borçlanılan sürelerin sigortalılık başlangıç tarihinden önceki sürelere ilişkin olması hâlinde, sigortalılık başlangıç tarihinin borçlanılan gün sayısı kadar geriye götürülmesi hüküm altına alınmaktadır. Ayrıca, ilk çıraklık veya staj tescil tarihinin uzun vadeli sigorta kolları bakımından ilk sigortalılık başlangıç tarihi olarak kabul edilmesi düzenlenerek, çıraklık ve staj dönemlerinin sigortalılık başlangıcına ilişkin hukuki sonucu açıkça belirlenmektedir.

Borçlanılan sürelerin prim ödeme gün sayısına ve prime esas kazanç hesabına dâhil edilmesi suretiyle, söz konusu sürelerin uzun vadeli sigorta kolları bakımından sosyal güvenlik kayıtlarında değerlendirilmesi sağlanmaktadır. Buna ek olarak, borçlanma nedeniyle tahakkuk edecek prim borcunun aylık eşit taksitler hâlinde ödenebilmesine imkân tanınarak, düzenlemeden yararlanacak kişilerin borçlanma yükümlülüğünün kolaylaştırılması amaçlanmaktadır.

MADDE 3- Yürürlük maddesidir.

MADDE 4- Yürütme maddesidir.

5510 SAYILI SOSYAL SİĞORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİĞORTASI KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 31/05/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 41 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiş ve dördüncü fıkrasının (a) bendinde yer alan “ve (j)” ibaresi “,(j) ve (k)” şeklinde değiştirilmiştir.

“k) Mesleki Eğitim Kanununda belirtilen aday çırak, çıraklar, işletmelerde meslekî eğitim gören öğrenciler ile meslekî ve teknik ortaöğretim ile yükseköğrenimleri sırasında staja tabi tutulan öğrenciler, mesleki ve teknik ortaöğretim sırasında tamamlayıcı eğitim ya da alan eğitimi gören öğrenciler, kamu kurum ve kuruluşları tarafından desteklenen projelerde görevli bursiyerler ile Yükseköğretim Kanununun 46 ncı maddesine tabi olarak kısmi zamanlı çalıştırılan öğrencilerin çıraklık ve staj süreleri,”

MADDE 2- 5510 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 113- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla 41 inci maddenin birinci fıkrasının (k) bendinde sayılanlar için, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önceki çıraklık ve staj süreleri, üç ay içinde talepte bulunmaları ve geriye doğru borçlanmaları hâlinde uzun vadeli sigorta kolları bakımından değerlendirilir. Borçlanılan sürelerin sigortalılık başlangıç tarihinden önceki süreler olması hâlinde, sigortalılık başlangıç tarihi borçlanılan gün sayısı kadar geriye götürülür ve ilk çıraklık veya staj tescil tarihi uzun vadeli sigorta kolları bakımından ilk sigortalılık başlangıç tarihi kabul edilir. Borçlanılan süreler prim ödeme gün sayısına ve prime esas kazanç hesabına dahil edilir. Borçlanılan süreye ilişkin prim borcu, borçlanılan süre dikkate alınarak aylık eşit taksitler hâlinde ödenir.

MADDE 3- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.